

Van wespenbestrijding naar overlastbestrijding

Elke bedrijfssector die met giftige stoffen werkt en maatschappelijk verantwoord wil ondernemen moet kritisch naar zichzelf kijken en zich continu blijven afvragen waar de werkwijzen nog verder kunnen verbeteren, en hier vervolgens naar handelen. Dit geldt bij uitstek ook voor de tak plaagdierbeheersing. Met de invoering van de Integrated Pest Management-werkwijze zijn wat dat betreft al goede stappen gezet en is het gifgebruik bij de bestrijding van knaagdieren flink gereduceerd. Maar op het gebied van de wespenbestrijding valt er nog heel wat winst te behalen.

Tekst en foto's: Dr. Sjoert Fleurke

Inleiding

De afgelopen jaren lijkt, afgaande op de berichten in de media, het gifgebruik tegen wespen sterk te zijn toegenomen. Dit jaar zal het totale gifgebruik tegen wespen door het wisselvallige voorjaarsweer weliswaar relatief laag zijn geweest, maar in de voorgaande jaren was er sprake van een verontrustende trend die onnodige schade toebrengt aan het milieu. De samenleving zal dit steeds minder vanzelfsprekend gaan vinden en in de toekomst steeds meer aandringen op het toepassen van natuurvriendelijke alternatieven. In dit artikel geef ik een kort overzicht van de bestaande natuurvriendelijke methoden. De focus ligt hierbij op de oplossing van de overlast en niet op de eliminatie van de wespen. De eerste stap moet uiteraard een juiste determinatie zijn. Met welke wespesoort hebben

we te maken? Betreft het geen hommels of bijen? Ik noem hieronder enkele veelvoorkomende typen van wespoverlast en de natuurvriendelijke manieren waarop die kunnen worden opgelost. Daarna volgt een korte beschrijving over hoe een wespennest levend kan worden verplaatst.

Een wespennest in de grond

Soorten: gewone wesp, Duitse wesp, rode wesp
Ondergrondse wespennesten kunnen overlast geven als ze op een plek zitten waar mensen of dieren vaak langs moeten lopen. De trillingen van voorbijlopende mensen kunnen de wespen in het nest alarmeren en wanneer ze dichtbij het nest een hond ruiken gaan ze vaak preventief in de aanval. Voor grondnesten buiten is geen middel toegelaten. De werkzame stoffen hebben giftige uitwerking op het milieu, in de bodem en (grond) water. Gelukkig is het vaak mogelijk om de omgeving van het wespennest af te schermen met een hekje zodat mens en dier met een kleine aanpassing van de gebruikelijke looproute niet meer in aanvaring komen met de wespen. U kunt de aanvragers geruststellen dat deze nesten normaal gesproken uiterlijk in december vanzelf uitsterven en daarna nooit meer opnieuw worden gebruikt.

Een wespennest in een vogelnestkast

Soorten: Saksische wesp, gewone wesp, Duitse wesp, Europese hoornaar
Soms hangt een vogelnestkast met een wespennest erin vlakbij de deur van een huis of schutting en dat kan tot confrontaties leiden. Voor veel mensen een reden om de plaagdierbeheerser in te schakelen, maar volgens de wettelijk gebruiksvoorschriften zijn in de meeste situaties buiten geen beschikbare chemische middelen toegelaten. Gelukkig zijn er ook hier weer vele manieren

Een wespennest in de grond is niet gevaarlijk als men voldoende afstand bewaart. Het nest kan eenvoudig worden afgeschermd met een hekje of afzetting om voorbijgangers alert te maken op het mogelijke gevaar.

Een nest van de Duitse wesp in een vogelnestkast. Dit soort nesten is relatief makkelijk te verplaatsen.

om zo'n probleem natuurvriendelijk op te lossen. De methode die bijna altijd werkt is het verplaatsen van de nestkast. Dit kan op twee manieren.

De eerste is dat de nestkast een paar meter wordt opgeschoven naar een plek waar mensen er geen last meer van hebben. Dit moet wel stapsgewijs gebeuren. Als de kast bijvoorbeeld 3 meter naar rechts moet worden verplaatst, bevestigt men van tevoren schroeven in de muur of schutting waaraan de nestkast stap voor

Bij het oplossen van wespoverlast moeten natuurvriendelijke methoden vaker worden overwogen.

Een nest van de Franse veldwesp op een onhandige plek is geïsoleerd met horrengaas. Foto's: Peter Hoogland

stap kan worden opgehangen. De stapgrootte kan een halve meter per dag zijn totdat het eindpunt is bereikt. Bij de tweede methode wordt het vlieg gat van de nestkast 's avonds als het donker is dichtgeplakt, voorzichtig van de muur of schutting genomen en vervoerd naar een locatie die minimaal 5 kilometer verderop ligt en waar niemand last van het nest kan krijgen. Daar wordt het dezelfde avond nog opgehangen en als de wespen tot rust zijn gekomen kan de afsluiting voorzichtig worden verwijderd. De volgende dag zullen de wespen hun werkzaamheden voortzetten op de nieuwe plek.

Een wespennest aan het plafond van een schuur

Soorten: Saksische wesp, gewone wesp, Duitse wesp, Europese hoornaar, Franse veldwesp

Naarmate een nest in een schuur groter wordt, kunnen de wespen agressief gaan reageren op de vaak onvermijdelijke trillingen die mensen veroorzaken bij het betreden en gebruiken van de ruimte. In zo'n situatie kan men twee dingen doen. Ten eerste kan het nest geïsoleerd worden met een gaasconstructie om het nest heen, op zo'n manier dat de wespen nog wel bij hun nest kunnen komen maar niet meer in de schuur kunnen rondvliegen. Als dit niet werkt kan het nest in zijn geheel levend worden verplaatst. Op de volgende pagina wordt deze werkwijze beschreven.

Een wespennest in de spouwmuur

Soorten: gewone wesp, Duitse wesp, Europese hoornaar
Een nest in de spouwmuur kan op twee manieren overlast veroorzaken. Zo kan de uitgang van het nest vlakbij een veelgebruikte deur of looproute zitten. Indien de bewoner geen bezwaar heeft, kan men proberen een alternatieve uitgang op een gunstigere plek te creëren door bijvoorbeeld wat hoger een nieuw gat in een voeg van de muur te boren en het oude gat af te sluiten. Men moet zich er natuurlijk wel eerst van vergewissen dat de nieuwe uitgang toegankelijk is vanuit de spouw en dat men de wespen niet opsluit! Als het niet mogelijk is om een alternatieve uitgang te maken dan kan worden geprobeerd de vliegroute om

Hoe men een wespennest verplaatst

Er bestaan verschillende methodes om een wespennest levend te verplaatsen. Op de website van de Wespenstichting (zie kader) is een overzicht van deze methodes te vinden met wat uitleg en voorbeelden. Een methode die in veel situaties kan worden gebruikt en relatief snel is, gaat volgens deze stappen:

Het nest wordt bij daglicht losgemaakt van de omgeving en eventueel op maat gesneden door isolatielagen weg te snijden. De wespen zullen hun nest uiteraard verdedigen dus de beschermende kleding moet volledig dekkend en in orde zijn.

Het nest wordt vervolgens gefixeerd in de nieuwe kast of doos. Hierbij kan worden gebruikgemaakt van dunne stokjes en een lijmpistool.

De doos wordt zo snel mogelijk teruggeplaatst op de oude plek van het nest. Zorg dat de opening van de doos gericht is naar de gebruikelijke aanloop- of aanvliegeroute. De boos rondvliegende wespen zullen op den duur kalmeren en zich weer verzamelen op het nest.

Als het in de avond donker wordt keren de meeste wespen terug naar het nest. De doos kan dan voorzichtig worden afgesloten en worden meegenomen naar de nieuwe locatie. De wespen die niet in maar rondom de doos zitten kan men apart verzamelen en handmatig toevoegen aan het nest.

Op de nieuwe locatie wordt de doos, nadat de wespen gekalmeerd zijn, nog dezelfde avond geopend zodat de wespen zich de volgende ochtend vrij kunnen bewegen en na enige oriëntatievluchten hun werk kunnen vervolgen.

Op de oude locatie zullen zich de volgende dag een handvol achterblijvers verzamelen. Deze bouwen een fantoomnest dat niet of nauwelijks wordt verdedigd en dat binnen een paar weken uitsterft. Als alles goed is gegaan zal het nest zich op de nieuwe locatie verder normaal ontwikkelen. Op de foto ziet u hetzelfde nest aan het eind van het seizoen.

Een nest van de Duitse wesp op zolder was tegen een schoorsteenpijp aan gebouwd en op de benedenverdieping werden steeds meer wespen aangetroffen. Dit nest is daarom verplaatst naar een andere locatie.

te leiden door middel van een scherm, gordijn of ander obstakel. En als u er toch bent, zorg dan ook meteen voor preventie door op alle plekken waar een toekomstig wesp- of hommelnest problematisch zou zijn stootvoegblokjes (bijenbekjes) te plaatsen. Anders blijven we bezig.

Een andere vorm van overlast bij een wespennest in de spouwmuur is dat de wespen de woonvertrekken in huis binnenwandelen. Een mogelijke oplossing hiervoor is het opsporen van alle kieren en gaten waardoor ze naar binnen komen en deze vervolgens dicht te maken.

Een wespennest op de zolder

Soorten: gewone wesp, Duitse wesp, Europese hoornaar
Een wespennest op zolder hoeft geen problemen te veroorzaken zolang mensen de zolder niet gebruiken en de wespen niet door kieren en gaten naar de onderliggende verdiepingen kunnen kruipen. In deze situatie kan men net zo handelen als bij een wespennest in een schuur: het nest isoleren of het nest verplaatsen. Als men alleen last heeft van naar binnen wandelende wespen op de benedenverdiepingen kan het probleem ook opgelost worden door de betreffende gaten en kieren te lokaliseren en dicht te maken.

Conclusie

Wespen zijn interessante insecten die belangrijke rollen in het ecosysteem spelen, maar hun nesten worden in Nederland en België massaal verdelgd met gif dat schadelijk is voor de natuur. Bij het oplossen van een overlastprobleem met wespen is het dus belangrijk om naast verdelging ook wat vaker natuurvriendelijke

methoden te overwegen. Deze methoden lossen een wespennest op een duurzame wijze op en hoeven niet ten koste te gaan van de veiligheid. Vroeger werden mensen die problemen met wespen kwamen oplossen ongediertebestrijders genoemd. Dat is inmiddels een ouderwetse term en tegenwoordig wordt meestal gesproken over plaagdierbeheersers. Het is tijd om met daden te laten zien dat dit mooie woord ook daadwerkelijk bij dit beroep past. ●

De Wespenstichting

Wespen hebben wereldwijd een slecht imago. Mede hierdoor zijn ze vrijwel nergens welkom en worden ze massaal -en vaak ook onnodig- bestreden. De Wespenstichting is daarom opgericht met het doel om sociale wespen in een positiever daglicht te stellen en om onjuiste angstverhalen te weerspreken. Er wordt voorlichting over deze fascinerende en nuttige insecten gegeven door middel van lezingen, artikelen, interviews, nieuwsbrieven en via een twitteraccount. Een ander doel van de Wespenstichting is om diervriendelijke alternatieven voor de bestrijding van wespen te ontwikkelen en uit te dragen. Deze methoden variëren van het simpelweg plaatsen van een hekje met een waarschuwingsbordje tot het meer ingrijpende levend verplaatsen van een wespennest. Particulieren en bedrijven die kampen met een wespennest kunnen bij de Wespenstichting aankloppen voor het vinden van de beste natuur- en diervriendelijke oplossing.

Summary

Wasp nests can be a nuisance and sometimes even dangerous but that does not necessarily mean we should eradicate them in all circumstances. Social wasps are friendly insects that play many important roles in our ecosystem and the use of harmful poison should be limited to cases where there is no other alternative. Fortunately, it is possible to solve many problems without the use of poison, resulting in preserving the wasp nest and reducing the amount of poison in the environment. The aim of this article is to show some simple alternative ways to deal with social wasp problems. When simple methods are not applicable one may resort to the more drastic method of moving the wasp nest together with its occupants to another location. This method is explained in more detail. The animal friendly solutions explained in this article may help the Dutch pest management sector in its efforts to operate in a more sustainable and eco-friendly way.